

Postkrízová ekonomická obnova a mobilizácia zdrojov rastu (Výzvy v boji proti nezamestnanosti, sociálnemu vylúčeniu a chudobe v EÚ a na Slovensku)

Správa z medzinárodnej konferencie

Miesto	Kongresová sála MZV SR, Hlboká cesta 2, Bratislava
Dátum	21. júna 2010
Organizátori	Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku (SFPA) Zastúpenie Európskej komisie v SR (ZEK)
Partner	Ministerstvo zahraničných vecí SR (MZV SR)
Jazyky	Anglický, slovenský
Ciele	Hlavným cieľom konferencie bolo diskutovať o možnostiach riešenia hlavných ekonomických a sociálnych výziev, ktorým EÚ a Slovensko čelia v súvislosti so svetovou finančnou a ekonomickou krízou. Konferencia bola platformou na vyhodnotenie doterajších prijatých opatrení v boji proti kríze a to na európskej i národnej úrovni. Cieľom tiež bolo hľadať odpovede ako reformovať hospodárske a sociálne politiky, hlavne s ohľadom na ďalšie programové obdobie 2014-2020 a tiež s ohľadom na Stratégiu EÚ 2020, ktorá zadefinovala priority a víziu Európy ako sociálno-trhovej ekonomiky pre 21. storočie. V neposlednom rade bolo snahou konferencie diskutovať o ďalšej koordinácii politík s cieľom zintenzívnenia boja proti nezamestnanosti, sociálnemu vylúčeniu a chudobe, vrátane zapojenia regiónov a využitia Kohéznej politiky EÚ.

Úvodné príhovory

Konferenciu otvoril Prof. Juraj Stern, predseda Správnej rady SFPA a člen Ekonomického a sociálneho výboru, pričom sa vo svojom úvodnom príhovore zameril na zadefinovanie ekonomických a sociálnych výziev, ktorým čelí Slovensko a EÚ. Následne pani Andrea Elscheková-Matisevová, vedúca zastúpenia Európskej komisie v SR, zdôraznila aj krehkú situáciu finančného sektora a potrebu byť naďalej veľmi obozretný. Súčasne zdôraznila, že je dôležité naštartovať európsku ekonomiku a to kolektívnym prístupom. František Ružička, generálny riaditeľ Sekcie európskych záležitostí MZV SR, vo svojom úvodnom príhovore zdôraznil 3 kľúčové nástroje, ktoré by mali napomôcť riešiť ekonomickú krízu v Európe: 1) Stratégia EÚ 2020; 2) Nový systém ekonomického vládnutia/spravovania (governance); 3) nová finančná perspektíva EÚ. Súčasne zdôraznil, že Európa v súčasnosti potrebuje vzájomnú solidaritu.

1. panel: Hospodárske politiky a boj s finančnou a ekonomickou krízou

Prvý panel nadviazal na úvodné príhovory, keď pani Katarína Mathernová, zástupkyňa generálneho riaditeľa Direktoriátu pre rozvoj, koordináciu a komunikáciu Kohéznej politiky, Európska komisia, reagovala na viacero poznámok, ktoré odzneli v úvodných príhovoroch. Ako zvýraznila, kríza len odmaskovala problémy, ktoré EÚ len čiastočne/neúplne riešila, a tiež inštitucionálne nedostatky. Riešenie vidí v 3 kľúčových oblastiach: 1) výrazne zvýšiť kvalitu výdavkov; 2) zdôrazniť vyššiu podmienenosť (kondicionalitu) pri míňaní spoločných peňazí z rozpočtu EÚ; 3) viac zjednotiť jednotlivé európske politiky a nástroje na riešenie dopadov finančnej a ekonomickej krízy. Ďalej sa vo svojom príspevku venovala diskusi o zameraní kohéznej politiky EÚ na roky 2014-2020. V šiestich bodoch zadefinovala najdôležitejšie oblasti, o ktorých sa diskutuje: a) zlepšenie financovania inovácií a prepájania podnikateľských aktivít s vedou a výskumom; b) budovanie infraštruktúry; c) zavádzanie nových nástrojov napr. v oblasti urbánneho rozvoja po vzore nástrojov Jessica a Jeremy; d) zameranie sa na oblasť energetických

EUROPEAN COMMISSION
Representation in Slovakia

úspor a energetickej efektívnosti vo všetkých oblastiach; e) podpora bývania a integrovaného prístupu k marginalizovaným komunitám; f) väčšia podpora regionálnym iniciatívam a cezhraničným programom. K bodu e) súčasne dodala, že doterajšie aktivity hlavne smerom k rómskym osídleniam sa musia radikálne zmeniť a Slovensko musí pristúpiť k oveľa intenzívnejšej inklúzií a integrácii rómskej menšiny do spoločnosti.

Pán Miroslav Beblavý, novozvolený poslanec NR SR, vo svojom príspevku zdôraznil potrebu transformácie slovenskej ekonomiky, pričom podľa neho by Slovensko malo adaptovať s určitými odlišnosťami model severských krajín, tzv. flexicurity model. Ako hlavné priority pre Slovensko považuje otvorenosť slovenskej ekonomiky, zabezpečenie tzv. „value chain“ s dôrazom na získavanie kvalitatívne lepších zahraničných investícií a vytvorenie flexibilného trhu práce reformou vzdelávania a tiež vyššou podporou inovácií. Súčasne zdôraznil potrebu vysporiadania sa s krízou a to hlavne v 2 oblastiach: výrazná konsolidácia verejných financií a striktné protikorupčné opatrenia a zavedenie nových protikorupčných nástrojov. Taktiež podporil pani Mathernovú, že Slovensko nevyhnutne potrebuje integráciu viacerých marginalizovaných skupín obyvateľstva.

Pán Laurent Moulin, zástupca riaditeľa odboru G3: Ekonomiky členských štátov II: Česko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko z Direktoriátu pre ekonomické a finančné záležitosti, Európska komisia, vystúpil s veľmi komplexnou prezentáciou, ktorá sa venovala 4 oblastiam: 1) Trendom ekonomického vývoja v EÚ pred krízou; 2) Dopadom krízy na EÚ a členské štáty; 3) Prijatým opatreniam na úrovni EÚ v boji proti kríze; 4) Ďalším výzvam, ktorým čelí EÚ v súčasnosti. Pán Moulin okrem iného pomenoval aj viacero príčin-deficitov, prečo kríza má tak negatívny dopad na európsku ekonomiku. Medzi najdôležitejšie zaradil nedostatočné budovanie fiškálnych „náravníkov“ počas dobrých časov (pred krízou), paradoxnú nečinnosť, resp. nerealizovanie štrukturálnych reforiem v čase boomu a nedostatočne dobudovanú a koordinovanú inštitucionálnu bázu na riešenie ekonomických kríz v EÚ. Celkovo však p. Moulin vyhodnotil reakciu Európskej komisie na krízu ako veľmi dobrú, promptnú a schopnú čeliť kríze v rôznych jej fázach. Medzi hlavné aktuálne výzvy zaradil potrebu zabrániť prenosu „gréckej“ krízy do iných štátov EÚ, dostať verejné financie vo všetkých členských štátoch na „udržateľnú“ úroveň, podporiť reformy, ktoré zabezpečia nielen krátkodobú, ale aj dlhodobú stabilitu, pričom kľúčovým prvkom by mala byť Stratégia EÚ 2020 a taktiež sústrediť sa na dobudovanie inštitucionálneho rámca EÚ.

Pán Radomír Boháč, generálny riaditeľ Sekcie hospodárskej spolupráce a rozvojovej pomoci, MZV SR, sa venoval téme diplomacia a kríza. Predstavil aktivity MZV SR v oblasti ekonomickej diplomacie a venoval sa úlohe MZV SR napr. pri získavaní zahraničných investícií do SR a tiež pri informovaní širokej verejnosti. V závere svojho príspevku prezentoval 5 aktuálnych výziev slovenskej ekonomickej diplomacii: 1) reforma bankového sektora a stanovenie nových parametrov fungovania finančného systému; 2) deficity z hľadiska fungovania európskej menovej únie; 3) výzva pre európsku integráciu, ktorá prekračuje rámec preformulovania politiky finančného sektora; 4) využívanie možností suverénnych fondov – prevažne mimo euro-atlantický priestor; 5) znalostná ekonomika – získavanie kontaktov, partnerov z hľadiska vyspelých technológií a inovácií.

2. panel: Postkrízové výzvy: ako zvýšiť zamestnanosť a podnikateľskú aktivitu

Pán Joost van Iersel, prezident Konzultačnej skupiny pre priemyselnú zmenu Ekonomického a sociálneho výboru, zdôraznil na úvod svojho príspevku, že súčasná globálna ekonomika sa dá charakterizovať troma kľúčovými definíciami: „everybody on the move“ – každý sa snaží o získavanie nových trhov, nových príjmov; posun k polycentrickému svetu a to vznikáním nových ekonomických centier napr. v Ázii či v Južnej Amerike; a zatiaľ aj „unity in diversity“ –

EUROPEAN COMMISSION
Representation in Slovakia

veľkými rozdielmi medzi jednotlivými krajinami sveta. To ako dodal platí aj v rámci samotnej EÚ. Podľa neho by malo byť cieľom EÚ v ekonomickej oblasti stať sa jednou entitou. Zdôraznil potrebu, aby sa európska komisia stala silnejšou v oblasti regulácie, a to predovšetkým v oblasti menového a finančného systému. Okrem iných, zdôraznil, že kľúčovým pre ďalší rozvoj EÚ je najdôležitejšie vzdelávanie a skvalitňovanie vzdelávacieho systému v EÚ.

Pán Eugen Jurzyca, ekonóm a vedúci protikrizového tímu SDKÚ-DS, sa vo svojom príspevku venoval prioritám novej vlády v boji proti kríze a pri konsolidácii slovenskej ekonomiky. Ako kľúčovú považuje zmenu pravidiel, a to smerom k transparentnosti a smerom k zvýšenej ekonomickej výkonnosti. Podľa neho kľúčom má byť výrazné zjednodušenie podnikania, zjednotenie odvodového systému a výrazné zvýšenie kvality súdnictva. Ako zvýraznil, a to s ohľadom na pôdu, kde sa konala konferencia, prioritou by malo byť aj zintenzívňovanie ekonomických vzťahov so susedmi, hlavne s Ukrajinou. V závere sa venoval problému nezamestnanosti, keď podľa jeho názoru ani očakávané naštartovanie ekonomiky a hospodársky rast nezabezpečí zamestnanosť. Preto je dôležité venovať sa 2 oblastiam – kvalitnému školstvu a flexibilnému trhu práce.

Na pána Jurzyca nadviazal pán Anton Marcinčin, novozvolený poslanec NR SR a podpredseda KDH pre ekonomiku, ktorý dodal, že prioritou novovznikajúcej vlády bude zabezpečenie ekonomickej stability, a to s dôrazom na slová „dôvera“ a „deregulácia“. Cieľom je zabrániť cyklickej fiškálnej politike (napr. zákonom o fiškálnej brzde) a súčasne umožniť ľuďom pracovať. Tú zároveň reagoval na panelistov z 1. panelu a taktiež zdôraznil kľúčovú výzvu pre Slovensko – integrácia Rómov na trh práce a do spoločnosti. Medzi ďalšie priority pre novú vládu tiež doplnil potrebu budovania infraštruktúry, napr. v oblasti protipovodňových opatrení a pridal sa k pánovi Jurzycovi, že je veľmi potrebné sústrediť sa na obchodné a investičné prostredie na Slovensku vrátane prehodnotenia nástrojov regulácie trhov.

Pani Natália Dianišková, programová manažérka pre Slovensko z Odboru ESF a monitoringu príslušných národných politík III, Direktoriát pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnosť príležitostí, Európska komisia, sa v prvej časti venovala dopadom krízy na zamestnanosť v EÚ. Súčasne načrtla viacero scenárov možného vývoja do roku 2020 s ohľadom na Lisabonskú stratégiu. Na to nadviazala predstavením Stratégie EÚ 2020, jej 3 politických priorít, 5 cieľov a 7 iniciatív. Detailne sa venovala prioritám sociálna inklúzia a zamestnanosť v Európe 2020. V závere predstavila viacero návrhov EK v boji proti kríze a v snahe zamedziť narastaniu nezamestnanosti. Jedným z návrhov je tiež adaptácia modelu flexicurity a to smerom k modernejšej forme, kde navrhla nahradiť tradičné formy „security“ (bezpečnosti) mobilnými, a to jednak v oblasti mobility pracovnej sily v rámci EÚ a tiež v oblasti pomoci medziodvetvovej pracovnej migrácii (transfer zamestnancov z upadajúceho odvetvia do rozvíjajúcich sa odvetví).

Pán Štefan Kišš, riaditeľ Odboru štrukturálnych politík Inštitútu finančnej politiky, Ministerstvo financií SR, sa vo svojom príspevku venoval dopadom krízy na Slovenskú ekonomiku a tiež čiastočne prijatým opatreniam v oblasti boja proti kríze.

Pán Ján Oravec, prezident Združenia podnikateľov Slovenska a člen správnej rady Nadácie F.A. Hayeka, sa veľmi kriticky venoval problémom slovenského podnikateľského prostredia. Ako jednu z najväčších bariér zadefinoval legislatívu. Ako prvý problém zdôraznil obrovské množstvo zákonov a vyhlášok, ktoré sa taktiež veľmi často dopĺňajú a menia. Za roky 2006-2010 bolo schválených 22 tisíc strán novej legislatívy, čo ako skonštatoval je „zničujúce“, keďže podnikatelia nemajú čas sa venovať podnikaniu, ale musia sa venovať štúdiu legislatívy. Súčasne za ďalší kľúčový problém pokladá to, že prijímaná legislatíva nemá nikdy (resp. výnimočne)

EUROPEAN COMMISSION
Representation in Slovakia

doložku vplyvov na podnikateľské prostredie a nikto nerobí evaluáciu. Mnoho legislatívy je preto veľmi nekvalitnej, spôsobujúcej množstvo problémov v praxi. Záver svojej prednášky skončil paradoxom a rečníckou otázkou, či je „normálne“, ak niektoré zákony sú pripravované za 2 dni, avšak súdy rozhodujú väčšinu sporov za 5-10 rokov. Ako si sám odpovedal, prioritou novej vlády by malo byť obrátiť tento pomer, aby súdy rozhodovali rýchlo a zákony aby sa pripravovali poctivo.

3. panel: Dopad krízy na regióny a ako môže kohézna politika EÚ prispieť k postkrízovej obnove

Pán Michail Peleah, výskumný pracovník, UNDP, Európa a SNŠ, vo svojom príspevku analyzoval dopad ekonomickej krízy na ľudský rozvoj v strednej a východnej Európe. Predstavil komparatívnu štúdiu viacerých krajín regiónu, ktorú spracoval kolektív UNDP.

Pán Ľuboš Littera, riaditeľ Odboru pre regionálnu politiku, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, sa venoval vo svojom príspevku 2 témam. V prvej časti sa venoval dopadom krízy na slovenské regióny, pričom prezentoval aj Národnú stratégiu regionálneho rozvoja SR na roky 2010-2030. Vyzdvihol, že Slovensko sa do krízy dostalo na úroveň 67% HDP na obyvateľa v rámci EÚ27, pričom sa podarilo zmierniť narastanie regionálnych rozdielov. Medzi priority z pohľadu ďalšieho rozvoja regiónov považuje budovanie základnej infraštruktúry, rozvoj ľudských zdrojov a zamestnanosti, podporu vedy, výskumu a inovácií a tzv. hospodárstvo „zeleného“ rastu. V druhej časti predstavil národnú pozíciu SR k reforme kohéznej politiky EÚ na roky 2014-2020.

Pán Jozef Géci, riaditeľ KPMG Slovensko, vo svojom príspevku prezentoval aktuálnu štúdiu KPMG k dopadom a vývoju regiónov vybraných štátov strednej a východnej Európy. Zároveň v rámci komparatívnej analýzy vyhodnotil čerpanie fondov EÚ v jednotlivých krajinách, kde upozornil na nižšiu mieru kontrahovania a ešte horšiu mieru v oblasti čerpania fondov EÚ na Slovensku.

Pán Viktor Nižňanský, prezident MESA 10, sa venoval dopadu krízy na samosprávy na Slovensku. Ako vážny problém zadefinoval prepád dane z príjmov. Podľa neho je však dôležité nielen sanovať, ale aj predchádzať krízam, čo samosprávy nezvládli a nedokázali si v „dobrom“ období vytvoriť dostatočné úspory a nástroje na riešenie krízy. Ako zdôraznil, je nutné reformovať systém, a to z dôvodu, že je zle nastavený – podľa neho by sa mala predovšetkým znížiť miera prerozdeľovania a zvýšiť rentabilita vo verejných financiách. Súčasne sa venoval a navrhol viacero opatrení na riešenie krízy z pohľadu samospráv, a to jednak na strane príjmov obcí a miest a tiež na strane výdavkov. V závere zdôraznil potrebu ďalšej decentralizácie a tiež výraznejšiu podporu centier osídlenia (t.j. realizovať municipalizáciu vidieka).

Na záver konferencie vystúpil pán Vladimír Benč, RC SFPA, n.o., ktorý zhrnul závery z konferencie. Konferencie sa zúčastnilo viac ako 94 účastníkov. Prezentácie vystupujúcich sú k dispozícii na web stránke www.sfpa.sk.